

УДК 792.83:793.322](477)«19/20»

СТАНОВЛЕННЯ СУМІЖНИХ З МОДЕРНОМ НАПРЯМІВ ХОРЕОГРАФІЇ В УКРАЇНІ**Драч Т.Л.**Студія танцю «Шоколад»,
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

У статті проаналізовані останні публікації та наукові роботи, котрі стосуються джаз-модерн танцю, вивченні роботи хореографів, котрі складають модерновий доробок української хореографії. Ми проаналізували літературу, дослідили останні тенденції у розвитку модерн-танцю в Україні, можливості поєднання цього стилю хореографії з народною та сучасною, прослідкували еволюцію та метаморфозу хореографічної лексики за рахунок створення гібридної хореографії, котра суміжна з іншими видами, тим самим створюється нова лексична партитура для постановки нових балетів та мініатюр, котрі актуальні та витримані в одному стилістичному вузькопрофільному напрямку, де найбільшу частину займає модерн-танець.

Ключові слова: джаз-модерн танець, фольк-модерн, західноєвропейська культура, Українська академія балету, танець-модерн.

Постановка проблеми. Сьогодні сучасні хореографічні мініатюри в Україні виконують у стилі контемп, однак не слід забувати про важливість напрямку модерн, котрий завдяки старанню та роботі молодих хореографів набув розголосу та розвитку саме в нашій державі. Проблематикою статті є вивчення нових стилів хореографії, суміжних з модерном, які виникли на рубежі двадцятого та двадцять першого століття та продовжили свою лексичну еволюцію у цей постмодерний культурний відрізок часу. Переважна більшість аналітиків та освітян України, стверджують про припинення культури модерну та виникнення його нових форм, однак у нашому науковому дослідженні ми стверджуємо та доводимо, що стиль модерн приймає нові форми, надає нового вигляду сучасним класичним та модерн-балетам, поєднується з наступними напрямками: джаз, класика, пол-данс, фольк, і вбирає в себе нові тенденції хореографічного мистецтва, котрі сприяють виникненню стилістично нового матеріалу, котрий дозволяє розкривати драматургічні ідеї сучасних балетмейстерів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. По цій тематиці були опубліковані статті та проведенні ряд наукових досліджень, серед яких слід звернути увагу на роботи В.Ю. Нікітіна (1999), В.В. Пастух (1999), О.І. Чепалова (2007), М.М. Погребняк (2009), Д.І. Шарикова (2010), О.М. Шабаліної (2010), Н.О. Чілікіної (2014), Плахотнюка О.А. (2016), в котрих розкрито поняття модерн-танцю, а також визначення нових напрямів хореографії, котрі з'являються завдяки подоланню часового рубежу між модерним та постмодерним мистецьким зміщенням.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми. Серед головних питань, котрими займаються провідні науковці-хореографи України є історичний аспект розвитку танцю-модерн в Україні, досліджена творчість жінок-балетмейстерів у стилі модерн, дані ряд мистецтвознавчих оцінок творчості та виконавської діяльності провідних хореографів України. Однак залишається не вивченим ще стиль джаз-модерн, котрий поєднав у собі елементи джазу та модерну на творчому просторі євро-

пейської цивілізації, а також фольк-модерн, котрий став популярним завдяки Євробаченню та творчості народних колективів, зокрема і народному ансамблю ім. П. Вірського, в постановках котрого зустрічаються як модернові, так і класичні постановки, притаманні сучасній інтерпретації народної хореографії.

Формулювання цілей статті. Даною статтею ми визначаємо основні особливості танцю джаз-модерн та фольк-модерн в Україні, прослідковуємо вплив закордонних хореографів на розвиток цих стилів хореографії в нашій державі, робимо мистецтвознавчий аналіз творчості українських хореографів у цьому напрямку.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні створенні ряд професійних шкіл, в котрих вивчають та викладають джаз-модерн танець та модерн-фольк. Джаз-модерн напрям з'явився у наслідок поєднання двох стилів хореографії – модерн та джаз танцю. Згідно дослідження кандидата з мистецтвознавства Нікітіна В.Ю., в нього включенні, як африканський джаз, з його емоційною та імпровізаційною складовою, так і американський напрям танцю-модерн, чому сприяло поширення цього напрямку у Сполучених Штатах [1, с. 3].

Цей напрям в Україні проявився наприкінці двадцятого століття, коли в Україну із Західної Європи потягнулися хореографи, котрі почали розповсюджувати цей новий стиль. Так само, як і фольк-модерн, модерн-джаз танець, основну свою складову має у стилі модерн, однак музичний супровід, костюми, сценічні атрибути можуть бути відповідними до національної (африканської) джазової тематики.

В Україні джазову хореографію до періоду її незалежності було важко зустріти у чистому вигляді, адже мистецтво, так само як і наука та культура мала свої цензурні обмеження. Після розкриття коридору до Європейської цивілізації, в Україні стало набагато легше отримати обмін інформацією в галузі хореографії. Першими кого побачив радянський глядач стала трупа «Elvin Eily», саме ця темношкіра трупа перша показала радянському глядачу джазовий танець. Після чого почалися семінари та тренінги, котрі дозволили опрацювати та розвинути цей стиль хореографії в Україні,

а згодом завезений стиль почав свою українську національну еволюцію і прийняв нові форми, що дало змогу проявитися як у появі хореографів та постановок в модерн-джаз танці, так само і розвитку фольк-модерну [3, с. 123].

Першою, хто почав працювати в цьому стилі була представниця столичної школи, випускниця Української муніципальної академії балету Тетяна Островерх. І сьогодні ми можемо спостерігати розвиток цього стильового напрямку завдяки проведенню нею професійних майстер-класів по всій території України.

Тетяна Островерх є бажаною гостею Львова, Києва та Харкова, свої майстер-класи вона проводить цікаво як для аматорів-початківців, так і для професійних виконавців. Її майстерне виконання та творчій запал рівноцінний провідним хореографам Європи. Наразі вона веде активну постановочну діяльність у Франції та продовжує співпрацювати з українськими артистами. В своїй постановці «Парад планет» вона показала київському глядачу модернізовану класичну та джаз-модерн хореографією. А її постановки «Щедрівки», «Танго» та ін. вразили не тільки відвідувачів розважальних клубів Києва, а й спеціалістів у галузі хореографії, які відмітили її творчий смак та здібність обирати доречну хореографію для артистів.

Наразі в Україні існує лише кілька професійних шкіл, де можна вивчати цей напрям хореографії, серед яких найбільш іменитими є Totem Dance Group Христини Шишкарьової (м.Київ), балет «Fors» Тетяни Винокурової (м. Київ). Христина Шишкарьова у своїй танцювальній майстерні приділяє більшість часу джаз-модерну та ставить постановки, котрі найбільш притаманні джазовій інтерпретації модерну. В її колективі важливу роль відіграють індивідуальність танцівника, його особистий талант та власний досвід.

Можна прослідкувати і вплив закордонних майстрів джазового та модерн танцю на розвиток постановочної діяльності в Україні. Так, Морис Бежар відмовився від куліс, і під час гастролей в Україні та світовому турне з роботою «Мати Тереза та діти світу», показав таланти своїх провідних артистів балету: в його роботі приймали участь люди з різною фактурою та здібностями. Негр, котрий стрибав, наче не був підвладний гравітації. А дівчина з короткою зачіскою, що на той час було табу в балеті, мала неймовірно розвинуті підйоми стопи, що характерно для балетного виконання. Героїню Мати Терезу зображала артистка котра відповідала більше уявленню про справжню Мати Терезу, з її м'якими лініями та об'ємним тілом. На сцені під час вистави з глечиків текла вода, а головний герой заспівав оперним голосом. Це була захоплююча та новаторська для сучасного глядача вистава. Однак вона стала останньою великою роботою майстра Мориса Бежара, котрий залишився під хорошим враженням після візиту до Києва. Його Балет де Луазанна продовжує діяльність і розширює межі модерн-джаз танцю у світі [5].

Ще один хореограф танцю модерн, чия діяльність вплинула на розвиток сучасної хореографії в Україні є Борис Ейфман [6]. Співпра-

цюючи з українськими артистами, він не раз навідувався зі своїм творчим колективом до Києва і представив ряд своїх відомих постановок у Київській національній опері. Модерн-джаз танець характерний і для його творчості. Його мистецтво не має кордонів, так само як і його творча фантазія, адже на протязі своєї діяльності він поставив більше ніж сорок повноцінних балетів. Будучи запрошеним на гастролі у Київ під час конкурсу ім. Сержа Лифаря, він представив свою нову роботу «Червону Жізель», в якій він перемістив драматичні дії, що відбуваються в балеті у теперішній час.

Ще одним ноу-хау для нього стали рок-балети, в яких він поєднує нестандартну музику з сучасною хореографією. Він розкриває в своїх артистах окрім драматичного таланту, ще й особисті здібності завдяки вдало підібраній хореографічній лексиці. Його артисти балету є прикладом працьовитості, а хороша організація колективу дозволила створити професійну трупу, котра продовжує свою гастрольну діяльність і наразі. В його постановках приймають участь випускники Київського, Ленінградського та Московського хореографічного училища, а в трупі переважають високі виконавці, що сприяє особливому естетичному сприйняттю його балетів.

Говорячи про українських молодих майстрів джаз-модерн танцю та фольк-модерну, слід особливу увагу звернути на творчість Раду Поклітару. В його балеті працюють переважно випускники Київського хореографічного училища. Однак ця ситуація склалася не відразу, адже спочатку він не мав можливості тримати професійну трупу, зараз його колектив має повноцінний репертуар на базі Київського муніципального театру дітей та юнацтва.

Суміжним напрямом хореографії, поряд з модерном є і фольк-модерн, за визначенням Устяхіна С.В. фольк-модерн – це стиль сучасної хореографії постмодерного періоду, котрий поєднує в собі танець-модерн з народною та народно-сценічною хореографією, таким чином є своєрідною інтерпретацією фольклору засобами сучасної хореографії. Устяхін звертає увагу на дослідження доктором філософії та магістром танцювального мистецтва Н. Джексоном з Америки. Дослідниця сформулировала його проблематику та дослідницьку програму, що доводить існування синтезу танцювальних етнічних, фольклорних та національних культур в рамках танцю модерн, з його послідовним визначенням диференційованих задач вже в середині явища – культурних, політичних, освітніх та інших. На зважаючи на те, що Н. Джексон ставила ці завдання в рамках вивчення синтезу культур в американському танці модерн, дисертант вважає, що аналогічне дослідження можливо та необхідно провести і в рамках феномену фольк-модерн танцю в інших країнах, у тому числі і в Україні.

В нашій державі цей напрям хореографії почав професійно розвиватися з виникненням танцювального колективу «Життя». В цьому колективі не останню роль відіграє народна хореографія, однак на меті хореографа все ж таки постає завдання створення колективу

з етнічним корінням та нарисами, а отже і розвитку культури фольк-модерну.

Фольк-модерн проявився у виконанні трупі «Життя», коли на Євробаченні, разом зі співачкою Русланою, вони станцювали запальні «Дикі танці». Її творчість дозволила хореографу Наталії Мазур знайти в етнічних ритмах натхнення на запальний танець, котрий найбільше вразив європейську спільноту.

У 2017 році відома співачка Джамала також вразила аудиторію своїми етнічними мотивами, котрі вподобали європейці та стали натхненним імпульсом для створення кримсько-татарських постановок у сучасних хореографічних колективах.

Висновки з даного дослідження і перспективи. Завдяки проведеній науковій роботі ми змогли проаналізувати сучасні наукові джерела, котрі стосуються суміжних з модерном напрямів хореографії, дали власне визначення стилю модерн-джаз танцю та фольк-модерн, а також проаналізували творчість українських та зарубіжних хореографів, котрі працюють у даному стилі. Завдяки попереднім науковим дослідженням, ми змогли теоретично розкрити питання еволюції стилю модерн в Україні.

Список літератури:

1. Никитин В.Ю. Модерн-джаз танец: история, методика, практика. Первое издание книги / В.Ю. Никитин. – Л.: «ГИТИС», 1999. – 200 с.
2. Шариков Д.І. Теорія, історія та практика сучасної хореографії: Генезис і класифікація сучасної хореографії – напрями, стилі види [Текст]: монографія / Денис Шариков; Київський міжнародний ун-т, Інститут телебачення, кіно і театру, Каф. Театрального мистецтва. – К.: КиМУ, 2010. – 208 с. : табл. – Бібліогр.: с. 185–198.
3. Плахотнюк О.А. Сучасний джаз-танець як феномен художньої культури. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 26.00.01 – теорія та історія культури. – Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2016 р. – 295 с.
4. Балет: Енциклопедія / Гл. ред. Ю.Н. Григорович. – М.: Советская энциклопедия. – 623 с.
5. Философия танца Мориса Бежара / Электронный ресурс: <http://www.dsnews.ua/politics/art8454>.
6. Эйфман, Борис Яковлевич / Электронный ресурс: https://ru.wikipedia.org/wiki/Эйфман,_Борис_Яковлевич.

ДОДАТКИ

Додаток 1. В своїй постановці «Червона Жизель» Борис Эйфман інтерпретує історію великої балерини Ольги Спесивцевої мовою модерн-танцю

Джерело: Наразі Балет Бежара де Луазанна очолює Жиль Роман, котрий намагається зберегти автентичність всіх постановок Мориса Бежара у виконанні нових артистів балету

Додаток 2. Театр балета Бориса Эйфмана // Электронный ресурс: <http://www.eifmanballet.ru/ru/>
Джерело: Vйart Ballet Lausanne (Балет Бежара) // Электронный ресурс: http://maya-ballet.ru/theatre_troupe/bejart-ballet-lausanne.html

Драч Т.Л.

Танцевальная студия «Шоколад»,
Национальная академия руководящих кадров культуры и искусств

СТАНОВЛЕНИЕ СМЕЖНЫХ С МОДЕРНОМ СТИЛЕЙ ХОРЕОГРАФИИ В УКРАИНЕ

Аннотация

В статье проанализированы последние публикации и научные работы, которые изучают модерн-джаз танец, а также современные постановки хореографов, которые стали главным достоянием украинской хореографической культуры. Мы проанализировали литературу, а также определили последние тенденции в развитии современной хореографии в Украине, возможность соединения стилей хореографии с народной и классической основой, мы изучили метаморфозы танцевальных форм до создания гибридной хореографии, которая соединяет в себе разные направления, для создания новых форм в балетах и танцевальных миниатюрах.

Ключевые слова: танец джаз-модерн, фольк-модерн, Западноевропейская культура, Украинская академия балета, танец модерн.

Drach T.L.

Modern-dance Studio «Chocolate»,
National Academy of Government Managerial Staff of Culture and Arts

THE FORMATION OF COMMUNICATING STYLES WITH THE MODERN-DANCE ONE IN UKRAINE

Summary

The last publications and scientific researches were analyzed in the article, which were concerning modern-jazz dance, the last works of choreographers, which are modern-dance part of Ukrainian choreography. We've analyzed the literature, to research the last tendencies in the development of the modern-dance in Ukraine, the possibility to connect this style of choreography with folk-dance and classical one, we've researched evolution and metamorphoses of dance forms with the help of hybrid choreography, which is connected with another styles, we create new forms for creation of new ballets and performances, which actual and have union form, where the basic place modern-dance has.

Keywords: jazz-modern dance, folk-modern, Culture of Western Europe, Ukrainian Academy of Ballet, modern-dance.